

פרטימל מס. 2/

מישיבת ועדת הכספים

ביום ב', ד' תמוז תש"י - 19.6.50

גובחיה:

היו"ר ד. א. פנקס
א. אליסר
פ. נפתלי
י. אפרתי
ב. רפטור
ד"ר טמנה
א. הרצפלד
י. רוקח
א. בן-אליעזר
ד"ר א. גרנות
ס. דיין

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן
מ. זגני - מטעם האוצר
ד"ר ברגמן-מטעם האוצר
ד"ר ברט - מנהל בנק אפ"ב.

סדר היום:

- א. איגרות החוב המסלוליות של טמסלת המנדט.
- ב. המלווה העממי.
- ג. הדיון על התקציב - הכנסות - שונות.
- ד. הדיון על התקציב - הכנסות - מס שותרות.
- ה. סתן ערבות לעיריית תל-אביב.

= = = = =

הישיבה נפתחה בשעה 20.35.

= = = = =

א. איגרות החוב של מסלול המנדט:

היו"ר ד. צ. פנקס: ועדת המסנה לענין איגרות החוב קימה שתי ישיבות. הועדה בקשה סדר האוצר יודיע: שהמסלול תמלא את התחייבויותיה בקשר לאיגרות החוב, ככתבן. הדבר הראשון שיש לעשותו, הוא רישום הניירות הנמצאים בשטח מדינת ישראל. כשנחליט על המלווים, נדון בטאלה אם להחליף את האיגרות האלו באיגרות של המלווה או לא. אין שני הדברים קטורים זה לזה.

סר האוצר א. קפלן: בעלי האיגרות דורשים שנשלם רבית. אני סוכן לסלם את זה. כן דורשים בעלי האיגרות לסדר הגרלות בעד העבר; אינני סבור שאעשה זאת. לא נוכל לעשות הגרלות בין כל המספרים, כי יכולים להיות מספרים אצל אנשים בחו"ל, וכו'. הייתי רוצה לפחות שתהיה נומרציה חדשה של האיגרות הנמצאות בארץ, כדי שנוכל להגדיל רק אותן.

היו"ר ד. ש. פנקס: עוררתי את השאלה הזאת בוועדה. לדעתי יש לעשות הגרלות רק בין המספרים שיוגסו, ויש למצוא את הדרך החוקית והפרקטית לעשות זאת; אין הכרח להחליף את המספרים.

ד"ר ברט: יכולות להיות עמדות סונות בענין זה. עמדתי אני היא שהמסלול צריכה להודיע שהיא תלך לפי החוק, ותגדיל ותשלם רק לאלה שמספריהם רשומים בארץ. כל מספר שאינו רשום בארץ סיזכה בהגדלה, ייחשב כאילו הוא שייך למסלול והמסלול זכתה. דבר זה הוא חוקי. אחרת, הייתה המסלול צריכה להקטין את הפרטים, כי היא מקבלת רק את הכסף הנמצא בארץ, ומחויבת לקיים את התחייבויותיה רק לפי סכומים אלה. אם תעשה זאת המסלול, תהינה צעקות מצד האנשים, כי הם ידרשו לקבל את כל הכסף שנגזר.

אני בעד זה שאם מישהו יזכה באלף ל"י, יקבל את הסכום כולו; אם האנשים הזוכים אינם בארץ, תזכה המסלול, כי הכסף אינו בארץ, והכסף אינו יכול להיות שייך לפי שהו שאינו כאן. עטינו חיסובים רבים לפי הערכות, אם המסלול תוכל להפסיד הרבה בדרך זו. הבענו לידי מסקנה שאם יהיה הפסד, הוא יהיה קטן, בדיוק כפי שאם יהיה רווח, יהיה זה רווח קטן.

היו"ר ד. צ. פנקס: בהנחה שלא נעשה הגרלות בעד הסנים שעברו, האם נהיה חייבים לסלם את הרבית עבור סנים אלו בצורה של אחוז אחד, או של 3%? אני סבור שצריך להודיע שאת שני האחוזים הנוספים אנו מסלמים רק סיום ההסכם עם אנגליה. האם על שני המיליון של עיריית תל-אביב יהיה צורך לסלם 3%?

ד"ר ברט: אפשר להגדיל בהגדלה הראשונה פסכום גדול פי שלוש. השאלה היא אם יטנו הכסף לכך.

סר האוצר א. קפלן: זוהי הבעייה. בחלק מהעיריות אינני יודע בדיוק מה המצב. בינתיים נצטרך להגדיל, ואינני יודע מתי ואיך נקבל את הכסף.

היו"ר ד. צ. פנקס: הכסף אינו הולך לאבוד, אלא חסר באופן זמני.

ד"ר ברט: בס"ה מגרילים כל שנה 2% של הרבית, ומסלטים אחוז אחד.

סר האוצר א. קפלן: אני אבדוק את הדבר. בינתיים צריך להכריז על ריטום רשמי, ולקבוע איך לעשות זאת.

היו"ר ד. צ. פנקס: ריטום זה ייעשה בזמן שכבר נדע מה יהיה בענין המלווים. מסום כך אין לקטור את הפרוצדורה של ההודעה על הריטום עם ההחלטה להחליף את הניירות.

ס י כ ו ם : הוחלט שסר האוצר יבדוק את הפרוצדורה המתאימה של הריטום של איגרות החוב של ממשלת המנדט.

ב. המלווה העממי:

היו"ר ד. צ. פנקס: ד"ר ברט הביע את רצונו שנקדיס חצי שעה כדי לשמוע אותו בענין המלווים, שהוא קטור עם התקציב. אני חייב להצטרף ע"כ, שבגלל סבות בלתי תלויות בנו, לא מקימה ישיבת ועדת המטנה לעניני מלווים ביום א' בבקר.

ד"ר ברט: אני מסריח אתכם, כי נמסר לי שועדת הכספים החליטה באחת מישיבותיה לא לעשות הגרלות אשר בהן יעלו הפרטים על 20,000 ל"י. בטחילת כבוד הועדה, אני בדעה שהחלטה זו אינה טובה. רציתי, בטרם שהועדה תחליט בענין זה באופן סופי, לנסות לשכנע אתכם לא לעמוד בהחלטתכם. לפי בקשת יו"ר הועדה מסרתי אתסול חומר בענין המלווים, ואני מקווה שחומר זה הגיע לידיכם. בחומר זה מסרתי תכניות שונות. ברצוני להסביר לכם, מדוע אני מעונין שתשנו את החלטתכם. באחת מישיבות ועדת המטנה הבעתי דעה מאד פסימית לגבי הסכויים של כל צורה אחרת של מלווה מאשר מלווה עממי, בכל אופן ברגע זה, ולזמן שיכול להיות מסויד. הסברתי מדוע הסכויים הם כ"כ קלוטים. אזכיר דבר אחד מתוך מה שאמרתי: כל הזמן ישנו סוק שחור בלתי רשמי של המלווה הקודם, מלווה המלחמה, והקורסים מתנועעים בין 70%-ל-75%. אם יש מזל, עולה הקורס ל-78, אולם בדרך כלל דבר זה אינו קורה.

כל זמן שקיים סוק שחור זה של המלווה הקודם, אין לנו סכויים להפיץ מלווה חדש בקורס רשמי. אם אנו זקוקים לסכומים גדולים בצורה של מלווה עממי, אנו צריכים לחפש את הנקודה הפסיכולוגית המוסכת ביותר את לב החותמים על המלווה. לא רק לפי תיאוריה שלי, אלא גם לפי מה שמעתי מסיחות עם אחרים, דעתי שהקהל מוטפע הרבה יותר ע"י פרטים אחדים מבריקים, מאשר ע"י מספר גדול של פרטים בינוניים. אם אנו יוצאים מההנחה שיש לנו טכום מסוים שאפשר להגריל אותו לפי 3%, נניח, יכול הטכום להתחלק למספר גדול של פרטים קטנים, או למספר יותר קטן של פרטים גדולים מאד. אם מישהו יטריח את עצמו ללכת להגרלה בבית הביטח, הוא יראה כיצד האנשים מתעניינים בטכומים הגדולים, ואינם מתעניינים כלל בפרטים הקטנים. ראינו את אותו הדבר בהגרלות של איגרות החוב. שם עתה ממשלת המנדט טעות, והגרילה

כראטונה את הפרטים הגדולים, ואח"כ את הפרטים הקטנים. אחרי ההגדרה של הפרטים הגדולים, הלכו כולם, והאולם היה ריק.

אם אנו רוצים להגיע לקהל, עלינו ללכת לפי הפסיכולוגיה של הקהל. לפיכך הסתדלתי לבנות סיטות טונות שלפיהן נוכל להגיע לכך שנכריז כמה פעמים במסך השנים הטונות, על פרס של 50,000 ל"י. אני בטוח שפרס זה, אפילו אם הוא יחיד בתוך המספר הענקי של ההגרלות, יבריק כ"כ עד שימסוך אנשים רבים שלא היו חותמים על הסלווה אילו היה נקבע הפרס הגבוה ביותר בסכום של 20,000 ל"י.

אם נגיע להכרזה על פרס של 50,000 ל"י, יהיו לנו סכויים גדולים למכור מספר ניכר של תעודות לתיירים הבאים לארץ. אם מספרים למיטהו שהוא צריך להוציא 20 ל"י, כדי שיהיו לו סכויים לקבל 50,000 ל"י, הרי הוא יוציא אפילו יותר מ-20 ל"י כדי לקבל סכוי לזכות בפרס. כל מה שנקטין את הפרס, יקנו התיירים פחות ניירות, כי הם עושים גם את החשבון של הולוטה שלהם. הם אינם מאמינים בולוטה שלנו. הסכום של 50,000 ל"י יכול לכסות את כל החישובים של הולוטה, כי כמה שיקטינו את ערך הלירה, הרי בכ"ז ייסאר סכום שיענין את התייר. אם מיטהו חושב שתהיה דיבלואציה - ואני מקווה שלא תהיה - הרי הסכום של 50,000 ל"י מסאיר לו בכ"ז סכום הגון.

ככל הבחינות, אנו צריכים לסנות את ההחלטה בקשר לגובה הפרס הגדול ביותר, אם אנו רוצים להצליח במלווה. הועדה צריכה לאפשר הגרלות הסביעות עד 50,000 ל"י.

נוסף לדברים אלה שאמרתי בודאות סוביקטיבית, אומר דברים אחדים, לא בודאות. אני מניח שעם הפרטים של 50,000 ל"י נוכל להתגבר על כמה מכסולים מספטיים בארצות זרות, ולמכור את ניירות הסלווה בארצות זרות, תמורת ולוטה זרה. אינני יכול לומר את הדבר בודאות, כי לא בדקתי את חוקי הארצות הטונות בענין זה. אני יודע שבמסך שנים רבות נמכרו ניירות של הגרלות איריות בכל הארצות כמעט, כי הפרטים הם גבוהים כ"כ, שאנשים מוכנים להתגבר על ספקות חוקיים רבים על מנת לזכות בפרטים. לכן אני אומר שייתכן שע"י פרס גדול נוכל להגיע לכך שנקבל מטבע זר בארצות זרות. אם נעשה זאת בצורה חוקית, יהיה זה דבר יוצא מהלכלל. בקטתי על דעת עצמי - וזה אינו מחייב את הכנסת או את המטסלה - את אחד המומחים מאמריקה שהיה כאן, לבדוק אם אפשר לקיים מכירה כזאת באמריקה באופן חוקי. אין לי יסוד מספיק לחשוב שדבר זה יהיה, אולם, אם נעשה זאת, נוכל למכור סכומים גדולים בחו"ל, על אף שאלת הולוטה. מה שלא נוכל לעשות במלווה עממי גרידא, שבו אדם מקבל רק את הרבית, ואח"כ את הקרן, מה שלא נצליח לעשות ע"י פרטים קטנים יותר, נוכל אולי לעשות ע"י פרס גדול.

אם הועדה תקבל את דעתי זו, ותסנה את החלטתה ותסכים לפרטים בגובה של עד 50,000 ל"י, היא תצטרך לענות על כמה שאלות עקרוניות, ולהסאיר את עבוד הפרטים למומחים.

יסנה שאלה, מה צריך להיות גודל הסכום של המלווה שעליו נכריז. עבדתי שתי תכניות טונות: א) 10 סריות של טנע מיליון ל"י, כלומר, בס"ה 20 מיליון ל"י; ו-ב) 10 סריות של מיליון ו-200,000 ל"י, כלומר, בס"ה 12 מיליון ל"י.

אסביר את הסיבות לשתי התכניות האלו. גם לפי דעה אופטימית מאד, הסיכויים שנמכור בטנת התקציב 20 1950/51 מיליון ל"י הם קלוטים ביותר. אם הועדה בדעה שאין למכור יותר ממה שיכול להמכר בטנת התקציב הזאת, נופלת התכנית של 20 מיליון ל"י. אם הועדה בדעה שכדי להגיע למקסימום של הפרטים הגבוהים, אנו יכולים להכריז גם על מלווה העולה על כוח המכירה בטנה זו, הייתי מציע להכריז על 10 סריות של 2 מיליון, כלומר על 20 מיליון ל"י.

מתוך התכניות שענדתי תראו שאפשר להגיע לתכנית פרטים מוטבת מאד. כמו שעשינו במלווה העממי הראשון, המסמלה תזכה בכל מספר שלא נמכר. אינני מציע להקטין את הפרטים לפי מכירת הניירות, כפי שעשתה זאת המסלת המנדט. אני מציע להשאיר את הפרטים בגובה לנקבה, ולקבוע שאם יזכה מספר שלא נמכר, תהיה המסמלה הזוכה. כפי שאמרת, הקואפיצינט של הרווח או ההפסד של המסמלה יכול להיות קטן מאד. מבחינה זו אין לטעון נגד הסיטה הזאת. אם אתם בדעה שנכריז רק על מה שנוכל למכור בסנת התקציב 1950/51, הגבול המקסימלי הוא 12 מיליון ל"י.

בם אם המסמלה תכריז, לפי החלטת הועדה, שהיא תבצע את ההגדרות של איגרות החוב, היא תוכל להציע לבעלי האיגרות להחליף כרצונם הטוב את האיגרות לניירות של המלווה העממי, בתוספת מסוימת. אם נעשה זאת, אני מקווה שבדרך זו נצליח למכור בין ארבעה לשה מיליון ל"י של המלווה העממי החדש, כי אני מניח שלא פחות מסני מיליון ולא יותר מטלושה מיליון אנצקות מוחלפנה. אם ננהיג טבעד 20 ל"י של איגרות החוב ועוד 20 ל"י, יוכל בעל חוב לקבל נייר שערכו 40 ל"י, נגיע לסכום זה. אם נסיג 6 - 4 מיליון ל"י מן האיגרות, נצטרך למכור 8 - 6 מיליון ל"י כדי להגיע ל-12 מיליון ל"י. אני מקווה, בלי אחריות כמובן, שנצליח למכור בסנת התקציב הזאת ניירות של המלווה העממי החדש בסכום זה. אתם צריכים להחליט החלטה פרינציפיונית על גובה ההכרזה.

אחרי שתחליטו על גובה ההכרזה, תצטרכו להחליט על גובה הרבית. אני סבור שבגובה הרבית אינו צריך לעלות מעל ל-3%. אמנם זה אחוז בלתי גבוה ביחס למלווה עממי, אולם לא הייתי מציע להעלותו. בסבוע שעבר הוציאה בריטניה מלווה ברבית של 3 1/2%. היינו יכולים להעלות את הרבית, אולם, מאחר שהמלווה מסוחרר תפס הכנסה, אינני רוצה סנוזיק לאטראי המסלתי ע"כ שנציע למסמלה להכריז על רבית גבוהה יותר מ-3%.

אם תחליטו שלא כל הסכום יעמוד בנת אחת לפרעון בסוף המלווה, כי אם המסמלה תעשה אמורטיזציה, כדי שלא תצטרך לעשות קונברזיה גדולה כ"כ אחרי 30 שנה בערך, אני מציע שתדרשו להגיע ל-3,25%. כי אם נשלם כל הזמן את אותם הפרטים, על אף העובדה שהסכום הולך ופוחת, החישוב של הרבית עולה סמילא, כי הסכום שאנו מגדילים מסתייף לקרן יותר קטנה. אם תרצו לעשות אמורטיזציה במסך התקופה, אני מציע להגיע ל-3,25%. לכן, החלטה נוספת שעליכם להחליט, היא, מה יהיה גובה הרבית.

בעייה נוספת היא בעיית תקופת המלווה. אני מציע לקבוע את המלווה ל-30 שנה. אם נקבע את התקופה ל-30 שנה, נוכל להקטין את האמורטיזציה, ולהתחיל אותה אחרי 10 שנים, למסך 20 שנה. לעומת זאת, אם תהיה תקופת המלווה 20 שנה, נצטרך להתחיל באמורטיזציה בסנה הסמינית, ולעשות אותה במסך 13 שנה, מה שיקשה על הסדינה. ע"י חישוב הרבית, נכביר יותר על חישוב הפרטים. דעתי היא - אבל זו דעה סובייקטיבית - שהקהל אינו מתחשב בזה, כי הוא אינו מקווה לקבל את כספו בחזרה, אלא את הפרטים. יותר חשוב לקהל לדעת שיש לו סכויים לזכות בפרס גדול במסך 30 שנה, מאשר לדעת שבעוד 30 שנה יקבל את כספו. אני בעד זה שתחליטו על 30 שנה, מה שיקל על חישוב הפרטים ויקל על האמורטיזציה. זוהי שאלה נוספת שאתם צריכים להסיב עליה.

אינני רוצה להכנס לניתוח הדברים בקטר לגובה הפרטים ולמספרם. אם תחליטו להעלות את הפרס הגבוה ביותר ל-50,000 ל"י, יכולות להיות שתי שיטות: יכול להיות פרס אחד מוגדד מכל יתר הפרטים ומכריק מאד, ואז כל יתר הפרטים יהיו קטנים, ומספרם יהיה ענף. מצד שני, אפשר לחשוב שאין בכוחו של פרס אחד למסוך, ואז יהיה צורך להגדיל את גובה הפרטים האחרים, ולהקטין את מספרם. לדעתי צריך לבנות סולם של גובה הפרטים, שיהיו גבוהים; ע"כ, נצטרך להקטין את מספר הפרטים הקטנים והבינוניים. הצעתי היא הצעת הסולם של הפרטים הגבוהים, ולא ההצעה של פרס אחד גבוה ובודד. עליכם יהיה להחליט בקטר לגובה הפרטים ומספרם.

טאלה נוספת שעליכם להחליט בקשר אליה, היא, אם לעסות את האמורטיזציה במסך כל הזמן, או רק בסוף התקופה. הסכומים שאני בעד אמורטיזציה במסך התקופה - אם כי לא כולה - כדי לא להטיל את עומס הסכום הענקי של הקונברזיה בסוף. אני מציע שתחליטו על אמורטיזציה אחרי מספר שנים, ותשאירו את עבוד הפרטים למומחים.

טאלה אחרונה היא, אם לשלם במסך תקופת האמורטיזציה תוספת. מטלת המנדט שילמה בחזרה את הסכום שכל אחד שילם. לעמות זאת, קיימת סיטה שלפיה מטלמים רק סכום ידוע אשר מהווה תחליף של הרבית ההולכת להגדלות. לא הייתי מיהס חשיבות גדולה לטאלה זאת. אולם, אני מתאר לעצמי שבארצות שונות מגיעים לאפשרות יותר גדולה של מכירה ע"כ סמסלמים איזו שהיא הוספה, אשר הופכת את הנייר מנייר הגדלה גרידא לנייר הגדלה הנותן גם רבית. בהולנד אסורה מכירת ניירות הקטורים עם הגדלות, אולם, סותרת מכירת ניירות הקטורים עם הגדלות והנותנים תוספת. אינני מחשיב את הדבר, אולם, יתכן שהוא גורם להבדל. בתוך הדוגמאות שמסרתי בכתב, כתבתי שאפשר להחליט לשלם בסוף המלווה את הקרן בהוספה של 50%; בתקופה של 30 שנה זוהי רבית לא גבוהה ביותר. כן נתתי דוגמה שניה, של תוספת של 25%, כלומר, שבמקום 20 ל"י נשלם 25 ל"י. דרך שליטת שאינני סבור שיש ללכת לפיה, היא להוסיף תוספת סמלית של 5%, כלומר, לשלם 21 ל"י במקום 20 ל"י. גם כאן, עליכם להחליט כיצד לנהוג.

אם תחליטו בקשר לכל הבעיות שהצגתי לפניכם, יוכל בודאי ד"ר ברגמן, או אני, או מישהו אחר, לקבל על עצמו לבנות את תכנית ההגדלה.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני מוכרח לבקש את הועדה לא לדון כעת על נושא זה, כי עלינו לסיים את הדיון על התקציב. אחרי גמר הדיון על התקציב, אני מציע שועדת המסנה תקיים ישיבה, ותביא את הצעותיה ומסקנותיה לוועדה. ועדת המסנה הזאת יכולה לסבת גם ביום הראשון.

ב. רפסורף: אני יכל לקבל את ההצעה שועדת המסנה תדון בעניין. אני מציע שועדת המסנה תקיים שיחה עם ד"ר ברט, להבנת הדברים. אני שומע דברים חדשים מד"ר ברט על סיכויי ההערכה. אני מציע לבסור את הדיון על התקציב, ולבקש אחר-כך את ד"ר ברט להופיע שוב בפני הועדה כלה. אחר-כך נוכל לבקש את ד"ר ברט או ד"ר ברגמן להכין הצעת-חוק. אם אין בכוונת סר האוצר להביא את עניין המלווים לפני סיכום הדיון על התקציב, הרי אפשר לקיים ישיבה של הועדה כלה בעניין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס: אין לי התנגדות לכך שהועדה כלה תדון בעניין אחרי גמר הדיון על התקציב. ההצעות של ד"ר ברט נמצאות בחומר שהוא הגיש לחברי הועדה, והחומר נמצא בתיקים.

הועדה החליטה להמשיך בדיון בקשר למלווים בישיבה של מליאת הועדה, אחרי גמר הדיונים על התקציב.

סיכום:

התקציב.

ג. הדיון על התקציב - הכנסות - טובות:

היו"ר ד. צ. פנקס: אומדן ההכנסה מטעיה זה הוא 300,000 ל"י.

ד"ר ברגמן: סכום זה בא בחלקו מגפרורים; רוב הסכום בא מדמי רשיונות לדברים הקטורים עם בלו, כגון טבק וכו'. כן ישנה הכנסה קטנה סקנסות. דמי רשיונות למכירת מטקאות מסכרים נלקחים רק ע"י העיריות.

ס י כ ו ם : הועדה קבלה את הסכום המוצע ע"י האוצר בטעיה טובות - 300,000 ל"י.

ד. הדיון על התקציב - הכנסות - מט מותרות:

היו"ר ד. צ. פנקס: אומדן ההכנסה מטעיה זה הוא 3,500,000 ל"י.

שר האוצר א. קפלן: אני מוכן לכך שאח"כ נתייעץ יחד על הפרטים.

ב. רפטור: אני מציע להקטין את הסכום בטעיה זה ב-1,000 ל"י. בקטתי כל הזמן אפשרות לדון על מס זה. יש לי הצעות לא לסכום, כי אם להרכב המצרכים שמהם גובים את המס.

א. בן-אליעזר: החוק בקטר למס מותרות קובע שלטר האוצר יש זכות לקבוע מה הן מותרות. אנו הגשנו הצעה מיוחדת לכנסת בקטר למס זה. אני מציע להעמיד את הסכום בטעיה זה על 1,200,000 ל"י. לפי הצעתנו, מס קניות יבוטל.

י. רוקח: יש להפריד בין שני דברים: מס מותרות ומס קניות. ברטימה של המצרכים שמוטל עליהם מס מותרות, ישנם דברים שאינם בגדר מותרות. אני מסכים לכך שיוטל מס גבוה על דברים שהם באמת מותרות. מס קניות צריך להיות הרבה יותר קטן. המס הקיים מגדיל את ההוצאות בבית. יש דברים שהם חיוניים ביותר לבית. אין לקבוע מדברים שאינם מותרות ייכנסו לרטימה של מותרות, ויוטל עליהם מס גבוה של 15% או יותר. אני מציע להטיל מס מותרות גבוה על מותרות, ומס קניות נמוך - לא יותר מ-5% - על דברים שאינם מותרות. בארצות הברית מס קניות הוא בערך 2%. לפי הרטימה הקיימת, אפשר לקבל הרבה יותר מ-3,500,000 ל"י. אני מוכן להשאיר את אותו הסכום, בהנחה שתהיה רביזיה חסורה של הרטימה, ושיוצאו ממנה הדברים האלמנטריים ביותר, הנחוצים למטק הזעיר. כן, אני חוזר ומציע להטיל מס קניות בגובה יל עד 5%. המצב הקיים היום מגדיל את האינפלציה.

פ. נפתלי: אני מציע לאשר את הסכום המוצע. אחרי הדיון על התקציב, אני מציע לקיים את הועדה הזאת שטר האוצר הסכים להתייעץ אתה בקטר לפרטים. בועדה אפשר יהיה לדון על הפרטים, ולטנות במידה ידועה, אם כי לא באופן יטודי, כף שלא תהיה פגיעה בסכום. כן אפשר יהיה לדון בועדה על בעיית מס הקניות, אם כי יש לי ספקות בקטר למס כזה, כי הוא יפגע בטכנה דלה מאד שאף אחד

מאתנו אינו מסתייך לה, ולמס המותרות אינו פוגע בה. כרגע, אני מציע לאשר את הסכום כמו שהוא.

א. אליסר: שר האוצר הסכים בנאום שאין לקרוא למס זה במס מס מותרות, והוא מוכן לשנות את המס. אני מציע לשנות את המס למס קניות. גם את הסכבה הדלה ביותר שמר נפתלי דבר עליה, מחיבים לפי המס הקיים ב-15% מס מותרות. הייתי מציע להקל על הסכבות הדלות, ע"כ שנקרא למס במס מס קניות, ונקטין אותו, לגובה מתקבל על הדעת. אפשר להטיל מס קניות ע"י תוים מיוחדים, ואינני סבור שיהיה צורך במקור. במס שמטלים, תו סגן יסלמו גם את זה. אח"כ אני מציע להטיל מס גבוה מאד על דברים שהם בגדר מותרות.

לדעתי, נעשה החישוב של מס המותרות בדרך בלתי מוצדקת. אדם שמביא אתו חתיכת בד מחו"ל, לוקחים ממנו מס, ואח"כ אחוז מסוים על "רווח מדומה", ואח"כ מס מותרות. האם לזה ייקרא "מס מותרות"?

אם נחלק את המס לשניים, כפי שהצעתי, לא יהיה צורך לשנות את הסכום. אם לא תתקבל הדעה הזאת של חלוקה והפרדה לשני מסים נפרדים, אני מציע להוריד את הסכום עד החצי.

ד"ר א. גרנות: אינני יודע אם ע"י שנוי המס נוכל לצאת ידי חובתנו. מס זה התחיל במס מותרות, והתפתח למשהו אחר. אי אפשר, על סמך החומר שקבלנו, להציע סכום. לכן אנו מוכרחים לקבל את הסכום המוצע. בשנה שעברה לא היו ההערכות מוגזמות - להיפך. אני מסכים לאשר את הסכום המוצע, בתנאי שאחרי זמן קבוע נברר את המצב בענין זה, וגם בענין שנוי המס וכל הכרוך בזה.

היו"ר ד. צ. פנקס: מס זה אינו מס מותרות, כי כלולים ברשימה דברים שאינם מותרות. לעומת זאת, אי אפשר לקרוא למס במס מס קניות, כי הוא אינו נופל על כל דבר. אני מתנגד למס קניות, כי זה קסור בכך שכל מוכר יתן חשבון בכתב, שעל פיו יעשו את הבקורת. אין אנו יכולים להנהיג את הדבר הזה כרגע. אני מציע לעשות כאן מה שעשינו בזמן שקבענו את המס "בלו". נזכרים בספר עזרא שלושה מסים אשר אינם יודע מה הם: "הלוך", מינדא ובלו". אני מציע לקרוא למס זה במס "מינדא".

ברמה לי טלו היו גובים את הסכום במלוא היכולת, היו מקבלים סכומים הרבה יותר גדולים ממס זה. אינני אומר זאת נגד האדמיניסטרציה; זהו מס חדש וקשה לגבייה, ועדיין לא נכנס למסלול הסופי. לו הייתי יותר בטוח בעצמי בענין זה, הייתי מציע להגדיל את הסכום, כי לפי הדרגות הקיימות אפשר להטיג סכומים יותר גדולים. אם לא יהיה לחץ למצוא עוד כסף, אני מוכן להשאיר את ההחלטה הסופית בקשר לסכום עד לאחר שהועדה תבדוק את הדברים ותחליט אם להכניס שנויים או לא.

ב. רפטור: אני מתנגד למס קניות. אני בעד מס מותרות מסמותרות. אני מתכוונן להציע בכנסת, ואם תהיה ועדה אציע זאת בדערה, את כל הצעותי הקודמות בקשר למס מותרות. אני מתנגד למס קניות, אשר יחייב תשלום מס על אוביקטים חיוניים ביותר. אני נגד זה שמי שצריך לשלם 80% מס מותרות ישלם 15%, והאיש הפסום ישלם מס בעד המצרבים החיוניים שבוא קונה. שר האוצר רשאי לקבל החלטה ולהוציא חוק בקשר למס מותרות; אם שר האוצר רוצה להטיל מס

קניות, עליו להביא הצעה לכנסת. אם המס יתקבל, הוא יוכל לקבוע את הסכומים והפרטים.

ט. דיין: אין להטיל מס קניות על המצרפים הרגילים ביותר. זה יותר מדי. עלינו לקבוע גבול, מה הם מותרות, ומה אינו בגדר מותרות. אני בעד מס מותרות, ונגד מס קניות.

שר האוצר א. קפלן: אם רוצים במס קניות, הרי יהיה המס מוטל על כל המצרכים, גם מצרכי מזון. ברור שמס כזה יתן סכום גדול, אולם, ברור שהוא ייקר את המצרכים החיוניים ביותר באחוז מסוים. אינני חושב שנגיע לכך, ולכן אני מציע לא לקבוע מס קניות. בארצות שבהן מוטל מס קניות כללי, יש מס מותרות יותר מצומצם בהיקפו. אולם, כיון שאין כאן מס קניות, אנו חייבים ללכת בדרך בינונית. אם תרצו, אבקש להמציא לכם את רשימת המצרכים שעליהם מוטל מס מותרות באנגליה; מס זה שם הוא יותר גבוה בהרבה מאשר אצלנו, ומקיף מספר גדול יותר של מצרכים. נכון שבאנגליה המס גבוה יותר על חלק מהדברים. אני מפקפק אם ישנם מצרכים שהמס המוטל עליהם הוא יותר נמוך. עלינו הטנה עד 35% מס על מצרכים שהם באמת בגדר מותרות. אני חייב להגיד שעלינו להצביע את ההגדלה במס באופן הדרגתי, כדי לא להגריל את ההברחה. כל הגדלה פתאומית יכולה לגרום להברחה. קפיצה בבת אחת לא תתן לנו יותר כסף, אולם, תיקר את החיים. בקטתי לערוך סקר מיוחד בקשר למס מותרות. אינני סבור שמס זה הוא גורם אינפלציוני, אלא דווקא דפלציוני. מס זה מוציא מאות אלפי לירות מהצבור. אינני מתנגד לכך שתהיה בדיקה על מס זה. לאלה שעוסקים במחקר יש הצעות מסוימות לארגון טונה של המס בקשר לטקסטילים. הם חושבים שרכוז המצאת חומרי הגלם והפקוח יוכל להכניס סכומים יותר גדולים. מחובתנו לתת הערכה פחות או יותר מתאימה למציאות. אם יתברר שיש עודף, נוכל להמציא סקירות כספיות לועדה בכל שלושה חדשים. באמצע יולי תקבלו כבר סקירה על שלושה חדשים. אם ועדת הכספים תראה צורך לשנות פרטים מסוימים, אני מוכן לשמוע על שנויים כאלה. אני מציע לאשר את הסכום המוצע. אח"כ תוכלו לבדוק את הפרטים.

ט י כ ו ם : הועדה קבלה את הצעת האוצר להעמיד את ההכנסה מס מותרות על 3,500,000 ל"י. אחרי התקציב תוכל הועדה לדון על פרטי המס, ולהציע שנויים.

חבר הועדה ב. דפסור שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את ההכנסה מס המותרות על 3,400,000 ל"י.

חבר הועדה י. רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את הסכום על 3,400,000 ל"י.

חבר הועדה א. בן-אליעזר שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את ההכנסה מס מותרות על 1,200,000 ל"י.

ה. מנו ערכות לעיריית תל-אביב:

היור ד. צ. פנקס: עיריית תל אביב קבלה הלואות טונות מהמטעלה. בין היתר, הטכנים שר האוצר לערוך לעירייה על 150,000 ל"י שהעירייה תקבל מבנק "ברקליס" ברביית של 4%. ההצעה היא שועדת הכספים תיפה את כוחו של שר האוצר לחתום על הערכות. אם הבנק לא יסתפק בזה, נצטרך להביא את הדבר לכנסת. הטכנים יוצא להסלמת בתי ספר.

ס י כ ו ם :
 הועדה יפתה את כוחו של שר האוצר לחתום על
 סתן הערבות לעיריית תל-אביב בסך
 150,000 ל"י, לסמם השלמת בתי-ספר. העירייה תקבל את הסכום טבנק
 ,בנקלים" לפי התנאים הנ"ל.

= = = = =

הישיבה ננעלה בטעה 22.05.